

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Overvågning af handels- og distributionsmarkedet: »Mod et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution frem til 2020«

KOM(2010) 355 endelig

(2011/C 84/04)

Ordfører: **Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

Kommissionen besluttede den 5. juli 2010 under henvisning til artikel 262 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Overvågning af handels- og distributionsmarkedet: »Mod et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution frem til 2020«

KOM(2010) 355 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 6. januar 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 468. plenarforsamling den 19.-20. januar 2011, mødet den 20. januar, med 192 stemmer for, 4 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU anerkender betydningen af handels- og distributionssektoren i det indre marked samt dets bidrag til europæisk økonomi i det hele taget. På grund af sektorens særlige karakter bifalder EØSU den holistiske tilgang. Europa-Kommissionen anlægger i sin rapport om overvågning af handels- og distributionsmarkedet og er enig i, at man bør undgå at fokusere på specielle undersektorer.

1.2 EØSU beklager, at man i for ringe grad beskæftiger sig med SMV'erne, som spiller en central rolle for beskæftigelsen og værdiskabelsen og også for livet i landdistrikterne og bykerne. I overensstemmelse med »Small Business Act« bør man i højere grad prioritere SMV'er og foranstaltninger til fremme af deres udvikling og skabelse af beskæftigelse.

1.3 I hele EU ses der en koncentration af store detailhandelskæder, der tiltrækker flere kunder i kraft af et stærkt udbud (i 2005 sad de fem største detailhandelskæder på mere end 70 % af markedet for dagligvarer). Tilsvarende er der en høj koncentration på en række produktmarkeder, navnlig for *must have*-produkter, som detailhandelskæderne ikke har råd til ikke at have i deres vareassortiment.

1.4 Udnyttelse af en forhandlingsposition er almindelig praksis i en markedsøkonomi, og den bruges af enhver virksomhed, således også af både landbrugsbedrifter, opsamlings- og forarbejdningsvirksomheder, leverandører og detailforretninger. EØSU er betænkelig ved bestræbelserne i visse lande på at kontrollere prisniveauer og avancer, hvilket ikke er foreneligt

med principperne om fri konkurrence og et velfungerende indre marked.

1.4.1 Sådanne bestemmelser kan dog være nødvendige af vigtige samfundspolitiske grunde som f.eks. det sociale område og miljøområdet for at sikre den sociale samhørighed og beskyttelsen af miljøet.

1.5 Der er blevet rapporteret om betydelige forskelle i priserne for sammenlignelige produkter medlemsstaterne imellem. EØSU anbefaler, at man i enhver prisundersøgelse fokuserer på videreformidlingen af priser og avancer i hele forsyningskæden.

1.6 Udvalget skal minde om, at detailhandelsmarkedet – og aftaleforholdene mellem detailhandelsvirksomhederne – af natur er nationale, med forskellige lovgivningsmæssige, økonomiske, politiske og kulturelle karakteristika. I erkendelse af forsyningskædens betydning opfordrer EØSU til, at klart uhæderlig forretningspraksis, der forekommer i hele forsyningskæden, analyseres og behandles hensigtsmæssigt.

1.7 Rent konkret opfordrer EØSU Kommissionen til at undersøge, hvordan »urimelige aftaleforhold« behandles på nationalt plan og herunder se på, hvordan reglerne herom håndhæves. Endvidere minder EØSU om, hvor vigtigt det i en krisetid er at sikre effektiv håndhævelse af den eksisterende lovgivning, og at ansvaret herfor påhviler medlemsstaterne og påpeger, hvor der er behov for en indsats, og hvilket niveau der er mest egnet i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincipperne.

1.8 Handels- og distributionssektorens andel af beskæftigelsen er betydelig og er i mange tilfælde døren til arbejdsmarkedet for mange unge med få eller ingen kvalifikationer. Sektoren giver ligeledes iværksættere en lang række muligheder.

1.9 EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte fremme af selvstændig beskæftigelse, iværksætterkultur og kompetenceudvikling som et middel til at tackle krisen og lette adgangen til eller genintegrationen på arbejdsmarkedet.

1.10 Kommissionen peger med rette på en række prioriterede indsatsområder. EØSU opfordrer endvidere til en hurtig vedtagelse af forslagene og til, at Kommissionen fremskynder sine beslutninger på dette område, der kræver hurtige, konkrete og mærkbare tiltag. Navnlig bør det nye Forum på højt plan for en bedre fungerende fødevarerforsyningskæde blive en støttepille for en ny, vordende landbrugs- og fødevarerpolitik, der også omfatter mere afbalancerede relationer gennem hele forsyningskæden.

1.11 Ydermere opfordrer EØSU Kommissionen til at undersøge implementeringen af tjenesteydelsesdirektivet og træffe passende foranstaltninger over for de berørte medlemsstater. Udvalget opfordrer desuden Kommissionen til at træffe foranstaltninger mod interbankgebyrerne, der fungerer som en skjult afgift for forbrugerne.

2. Indledning

2.1 Kommissionen anerkender den vigtige rolle, handels- og distributionssektoren spiller i det indre marked. På grund af dens betydning for Unionen (4,2 % af EU's BNP, 17,4 millioner beskæftigede, 20 % af de europæiske SMV'er og den tætte tilknytning til en lang række markeder) har Kommissionen besluttet at gøre sektoren til genstand for en markedsovervågning.

2.2 Markedsovervågningsrapporten og det ledsagende dokument fra Kommissionens tjenestegrene indeholder en analyse af en række spørgsmål, der i et indre markeds-perspektiv påvirker handels- og distributionssektorens økonomiske, sociale og miljømæssige resultater. Resultaterne i sektoren, de seneste tendenser og effekterne af moderniseringen på de øvrige konkurrenter undersøges. Også med udgangspunkt i sektorens tidligere og senere omsætningsled peges der på en række problemer, der påvirker resultaterne i handels- og distributionssektoren.

2.3 Sektoranalysen i rapporten er baseret på en undersøgelse af forholdet mellem handels- og distributionssektoren og dens leverandører (de tidligere omsætningsled) og aftagere (de senere omsætningsled). Kommissionen erkender, at de transaktioner, handels- og distributionssektoren indgår i for at sikre forbrugerne adgang til de rette produkter, på det rette sted, på det rette tidspunkt og til den bedste pris, er komplekse.

2.4 Kommissionen bebuder i rapporten, at den vil tilrettelægge foranstaltninger, der kan optimere den måde, det indre

marked for handels- og distributionssektoren fungerer på, med det formål at bistå sektoren med at få størst mulig gavn af det indre marked og forbedre dens økonomiske, sociale og miljømæssige resultater.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Kommissionen anerkender med den foreliggende rapport både den betydning, handels- og distributionssektoren har for det indre marked, og dens bidrag til vækst, beskæftigelse og bæredygtighed. Da opfattelsen af sektoren ofte er baseret på et forenklet billede af en detailhandel, der køber produkter af landmændene og sælger dem videre til forbrugerne, har Kommissionen i rapporten valgt at beskrive kompleksiteten i forsyningskæden og forholdet mellem virksomhederne i sektoren og deres forretningspartnere. Dette bidrager til forståelsen af, hvordan detailhandels- og distributionssektoren søger at løfte den udfordring, det er at give forbrugerne adgang til de rette produkter, på det rette tidspunkt, til den bedst mulige pris dér, hvor det er bekvemt for dem.

3.2 Rapporten anerkender den betydning, moderniseringen af sektoren har haft for inflationsbekæmpelsen gennem de seneste 50 år og for forbrugernes øgede valgmuligheder. Den øgede konkurrence og branchekonsolideringen har medført lavere priser, flere valgmuligheder for forbrugerne og relativt lave avancer (sammenholdt med andre sektorer, herunder fremstillingssektoren), hvilket har haft konsekvenser for konkurrenterne, de lokale myndigheder, landmændene, leverandørerne, de ansatte mfl.

3.3 EØSU beklager, at rapporten måske fokuserer for meget på fødevarerdetailhandelen og dermed ikke indfanger betydningen af SMV'erne (de udgør 95 % af virksomhederne i sektoren og beskæftiger 11 mio. arbejdstagere), deres særlige behov og problemer, herunder eftersalgsservice, butikernes betydning for livet i bykerne, landdistrikterne og forstæderne, virksomhedernes afhængighed af store fremstillingsvirksomheder og konkurrencen med leverandører med eget distributionsnet.

3.4 Rapporten erkender heller ikke vigtigheden af den kooperative forretningsmodel især i form af forbrugerkooperativer inden for fødevarerdetailhandelen.

3.5 Rapporten analyserer sektorens ydelser i forhold til samfundspolitiske mål som forbrugernes adgang til ydelserne og deres prisoverkommelighed. I praksis opererer detailhandelen imidlertid i et miljø præget af hård konkurrence, hvor virksomhederne søger at tiltrække kunder og give dem mest muligt for pengene. Derfor er branchevirksomhedernes dispositioner bestemt af markedet snarere end af samfundspolitiske målsætninger. At måle sektorens ydelser i forhold til sådanne målsætninger overser derfor det forhold, at detailhandel og distribution som forretning er nødt til at være profitabel for at kunne overleve i en markedsøkonomi. Noget tilsvarende gælder for enhver anden markedsaktivitet.

3.6 Forbrugerne er med tiden blevet stadigt mere fordringsfulde, og deres krav kan ikke siges at være homogene. Dette er sammen med konkurrencens betydning i detailhandelen forklaringen på, hvorfor markedskræfterne er så komplekse, og på, hvorfor forskellige detailhandelsformer med forskellige former for eftersalgsservice eksisterer side om side i den virkelige verden. Det betyder, at mindre formater kan have succes, hvis de er i stand til at levere en specifik ydelse til en specifik gruppe forbrugere. I EU er mere end 11 mio. arbejdstagere ansat i en SMV inden for detailhandel eller distribution. Derfor er fortsat støtte til udviklingen af SMV'er afgørende, navnlig gennem en forbedring af de lovgivningsmæssige rammer og færre administrative byrder.

4. Særlige bemærkninger

4.1 *Et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution til gavn for forbrugere*

4.1.1 Handels- og distributionssektorens kerneopgave er at forsyne kunderne med en bred vifte af produkter, der lever op til en række krav til kvalitet og sikkerhed til den bedst mulige pris. Moderniseringen af sektoren gennem de seneste 20 år har været karakteriseret ved, at der er sket en hurtig koncentration i store multinationale kæder, som driver virksomhed i forskellige EU-lande og i tredjelande, hvilket fører til en mætning af markedet i EU 15, omstilling til ikt og globalisering, herunder en udvidelse af aktiviteterne til andre markeder og adgang til et bredere produktudvalg til lavere priser for forbrugerne (prisoverkommelighed).

4.1.2 EØSU er enig med Kommissionen i, at uligheder i adgangen til forretninger og behovet for at bevare aktiviteten i landdistrikterne er centrale spørgsmål, der bør tages op til behandling. Detailforretningerne har tendens til at etablere sig i bykerne eller i indkøbscentre i forstæderne, hvorfor det er nødvendigt at sikre, at bykerne forbliver tilgængelige for leverandørerne. Befolkningen i landdistrikterne bruger i stigende grad bilen til de daglige indkøb – ikke uden miljømæssige konsekvenser – hvilket indebærer, at de, der ikke har råd til bil, eller som ikke kan køre, kun har begrænset adgang til detailforretningerne.

4.1.3 Beslutningerne i sektoren om, hvor der skal etableres forretning, er baseret på en række af faktorer, hvoraf én af de vigtigste er behovet for at maksimere kundegennemstrømningen. Denne faktor alene forklarer, hvorfor tyndtbefolkede områder tiltrækker færre detailforretninger end bykerne eller indkøbscentre, der bevidst er placeret uden for byerne. Spørgsmål om tilgængelighed skal derfor ses på baggrund af en dybere forståelse for det miljø, detailhandelen opererer i.

4.1.4 Forbrugernes muligheder for at få adgang til et bredere udvalg af detailforretninger afhænger af en række økonomiske og ikke-økonomiske faktorer, bl.a. de lovgivningsmæssige rammebetingelser, herunder byplanlægning, og sektorens

adgang til ejendomsmarkedet. Det kan dreje sig om lokallovgivning, der står i vejen for visse aktiviteter eller forretningstyper, eller godkendelsesprocedurer, der kan være urimeligt besværlige eller vilkårlige på trods af tjenesteydelsesdirektivet. Regler, der forbeholder monopoler retten til salget af sundhedsprodukter, begrænser konkurrencen og derfor forbrugernes adgang til lægemidler til en rimelig pris.

4.1.5 Gennem de seneste 20 år har borgere med lavere indkomster haft stor gavn af adgangen til et større produktudvalg og lavere priser som resultat af moderniseringen, den stigende konkurrence og globaliseringen. Distributørernes udvikling af private labels, der i gennemsnit er 30 % billigere end mærkevarer, har spillet en afgørende rolle i denne proces.

4.1.6 Som følge af detailhandelens forretningsmodel afspejler detailhandelspriserne driftsomkostningerne plus en relativt lille avance sammenlignet med andre sektorer, hvor fortjenstmargenerne er større. Udvalget er betænkeligt ved en række landes bestræbelser på at kontrollere prisniveauet eller avancerne. På grund af sektorens store samfundspolitiske betydning kan sådanne bestemmelser være nødvendige for at sikre den sociale samhørighed og forhindre fattigdom.

4.1.7 Der er blevet rapporteret om betydelige forskelle i priserne for sammenlignelige produkter medlemsstaterne imellem. EØSU anbefaler, at man i enhver prisundersøgelse fokuserer på videreformidlingen af priser og avancer i hele forsyningskæden. Udvalget er endvidere enig med Kommissionen i, at forskellige faktorer har indflydelse på prisdannelsen. Ud over driftsomkostningerne omfatter disse faktorer de gennemsnitlige disponible husstandsindkomster, moms niveauet, transportomkostninger, lejeudgifter, lønomkostninger, de lovgivningsmæssige rammebetingelser, konkurrencesituationen eller handelspraksis som f.eks. territoriale forsyningsbegrænsninger og misbrug gennem hele forsyningskæden. EØSU opfordrer Kommissionen til at undersøge konsekvenserne af disse faktorer og træffe foranstaltninger til at sikre, at det er muligt at få leverancer fra andre medlemsstater, og at forbrugerne kan få gavn af lavere priser, flere valgmuligheder, bedre kvalitet, alternative produkter osv.

4.1.8 Udvalget bemærker, at der i en række forbrugerundersøgelser er blevet peget på behovet for at udvikle kilder, der kan formidle sammenlignende, uafhængige oplysninger om salgstilbud.

4.1.9 EØSU er enig i, at e-handel kan spille en rolle mht. at øge konkurrencen på visse områder. Dette ville bidrage til lavere priser. Udvalget er bekymret over e-handelens ringe udbredelse, navnlig ved køb henover grænser. EØSU bemærker, at én af hindringerne for udviklingen af grænseoverskridende e-handel, navnlig for SMV'er, er manglen på fælles EU regler om forbrugerbeskyttelse, hvorfor udvalget kraftigt opfordrer EU-institutionerne til snarest at vedtage et direktiv om forbrugernes digitale

rettigheder med udgangspunkt i »målrettet fuld harmonisering«, der er så omfattende som muligt. Et sådant direktiv skal dog ikke forhindre medlemsstaterne i at opretholde eller vedtage mere vidtgående bestemmelser til beskyttelse af forbrugerne i henhold til artikel 169, stk. 4, i EUF-traktaten.

4.2 Et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution til gavn for de handlende

4.2.1 EØSU er enig med Kommissionen i, at i et »indre marked for handel og distribution [...] skal de konkurrencedygtige erhvervsdrivende, uanset størrelse, have mulighed for at eksistere på markedet samtidigt og udvikle deres virksomhed«.

4.2.2 Den geografiske placering er en central faktor i forbindelse med åbningen af nye butikker, og det sker, at detailhandlere må vente i flere år, før de kan åbne forretning i et bestemt område og skabe jobs. Vanskelighederne med at komme ind på markedet og med at få adgang til ejendomsmarkedet påpeges som potentielle forhindringer for udviklingen af de små detailhandelsvirksomheder og bør derfor analyseres nærmere. Denne analyse kunne gennemføres på basis af let tilgængelige oplysninger, hvor indfaldsvinklen er forbrugerhensyn (valg af placering af indkøbsfaciliteter), konkurrencepolitiske aspekter, principperne om nærhed og proportionalitet.

4.2.3 Tjenesteydelsesdirektivet, der skulle have været implementeret i alle EU's medlemsstater senest den 31. december 2009, havde bl.a. til formål at fjerne forskellige former for forskelsbehandling i forbindelse med udstedelsen af tilladelser til at etablere forretning. I praksis opstilles der imidlertid en række nye hindringer, og der er eksempler på, at byplanlovgivningen misbruges til at kontrollere konkurrencen og favorisere etableringen af bestemte former for detailforretninger eller virksomheder. EØSU opfordrer Kommissionen til at undersøge implementeringen af tjenesteydelsesdirektivet og træffe passende foranstaltninger over for de berørte medlemsstater.

4.2.4 Et andet problem for sektoren er manglen på et gennemsigtigt og konkurrencedygtigt indre marked for betalinger. Den nuværende praksis med kortordninger forhindrer konkurrence og er derfor i strid med ét af det indre markeds grundlæggende principper. Interbankgebyrer fungerer som en skjult afgift for detailhandelsvirksomhederne, navnlig de mindste af dem. Interbankgebyrer som et centralt led i det fælleseuropæiske betalingsområde (SEPA) vil betyde døden for de billige og effektive nationale betalingskortsystemer. Resultatet vil være, at markedet for betalingskort vil skrumpes ind og blive et duopol, hvilket vil medføre højere interbankgebyrer til skade for forbrugerne. EØSU opfordrer Kommissionen til at træffe foranstaltninger mod interbankgebyrerne, der fungerer som en skjult afgift for forbrugerne.

4.3 Et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution til gavn for leverandørerne

4.3.1 Detailhandelsvirksomhederne giver som tjenesteydere deres leverandører adgang til deres distributionsnet, hvad enten der er tale om en enkelt forretning eller et netværk, der dækker hele EU. Ydelserne omfatter f.eks. en særlig placering af varerne på hylderne, marketing og logistik. Hver enkelt af disse ydelser har en pris, ofte i form af en afgift.

4.3.2 Detailforretningerne er blot én af de distributionskanaler, der står til rådighed for leverandørerne. Uden detailforretninger ville kun et fåtal af leverandørerne være i stand til at opbygge store distributionsnet, og resultatet ville være, at forbrugerne ville komme til at lide under mindre udvalg og højere priser. Ikke desto mindre er alle dele af forsyningskæden vigtige, eftersom der uden råvarer ikke vil foregå nogen forarbejdning og uden forarbejdning ingen handel. Derfor opfordrer EØSU til, at EU indfører de nødvendige mekanismer, der kan skabe reel balance i detail- og distributionskæden.

4.3.3 I hele EU ses der en koncentration af store detailhandelskæder, der tiltrækker flere kunder i kraft af et stærkt udbud (i 2005 sad de fem største detailhandelskæder på mere end 70 % af markedet for dagligvarer). Tilsvarende er der en høj koncentration på en række produktmarkeder, navnlig for *must have*-produkter, som detailhandelskæderne ikke har råd til ikke at have i deres vareassortiment. Hård konkurrence mellem detailhandelsvirksomhederne resulterer i et pres i forsyningskæden på priser og avancer. Udnyttelse af en markedsposition er generel praksis i en åben markedsøkonomi, og den bruges af enhver virksomhed, både detailforretninger og deres leverandører. Denne praksis bør imidlertid stoppes, når den fører til misbrug. Detailhandelsvirksomhederne og de større virksomheder står i en skidt forhandlingsposition i forhold til producenter af *»must have«*-produkter, hvad enten disse er små eller store leverandører. Små og mellemstore leverandører står heller ikke i en stærk forhandlingsposition over for store detailhandlere inden for visse produktkategorier. Det hedder sig, at virksomheder i forsyningskæden ikke rejser indvendinger af frygt for gengældelsesforanstaltninger. EØSU opfordrer de små detailforretninger til at danne fælles indkøbsforeninger for at styrke deres forhandlingsposition over for leverandørerne, opnå bedre forretningsbetingelser og derved være bedre i stand til at opfylde forbrugernes ønsker. Misbrug af indkøbsstyrke bør straffes, og udvalget opfordrer til en effektiv håndhævelse af konkurrence-reglerne i alle led af forsyningskæden.

4.3.4 EØSU har afgivet to udtalelser om fødevarerforsyningskædens funktion⁽¹⁾, hvori det anbefaler en kodeks for bedste

⁽¹⁾ NAT/460: »En bedre fungerende fødevarerforsyningskæde i Europa« (ordførere Pedro Narro og József Kapuvári) og CCMI/050: »Udviklingen i detailhandelen og konsekvenserne heraf« (ordfører: Madi Sharma).

praksis på medlemsstatsniveau og udpegelsen af en opmand til at gribe ind om nødvendigt. Europa-Parlamentet, det spanske rådsformandskab og Kommissionen⁽²⁾ har også vedtaget en række henstillinger om en bedre fungerende fødevarerforsyningskæde. Udvalget glæder sig også over etableringen af et Forum på højt plan for en bedre fungerende fødevarerforsyningskæde⁽³⁾, der skaber en platform af aktører for aftalepraksis mellem virksomheder i hele fødevarerforsyningskæden.

4.3.5 Udvalget skal minde om, at detailhandelsmarkedet – og aftaleforholdene mellem detailhandelsvirksomhederne – af natur er nationale, men med forskellige lovgivningsmæssige, økonomiske, politiske og kulturelle karakteristika. Forretningsmæssige forbindelser reguleres normalt på nationalt plan enten gennem lovgivning, retspraksis og/eller kodekser for god praksis. En lang række medlemsstater har forsøgt at regulere visse former for praksis. I mange tilfælde har dette imidlertid i strid med principperne for det indre marked ført til oprettelse af nye barrierer, der forhindrer udenlandske virksomheder i at etablere sig i de pågældende lande. EØSU opfordrer til, at klart ulovlig praksis, der forekommer i hele forsyningskæden, analyseres og afhjælpes hensigtsmæssigt. Rent konkret opfordrer EØSU Kommissionen til at undersøge, hvordan »urimelige aftaleforhold« behandles på nationalt plan, og herunder se på, hvordan reglerne herom håndhæves. En sådan undersøgelse ville kaste lys over effektiviteten af praksis på nationalt plan og afdække, hvorvidt der er behov for at træffe foranstaltninger, og hvilket niveau dette i henhold til principperne om nærhed og proportionalitet i givet fald skulle ske på. Endelig skal EØSU minde om, hvor vigtigt det i en krisetid er at sikre effektiv håndhævelse af den eksisterende lovgivning, og at ansvaret herfor påhviler medlemsstaterne.

4.3.6 For at sikre forbrugernes valgmuligheder, bevare deres egenart og styrke deres lokale image, har detailhandelsvirksomhederne udviklet egne mærkevarer, som de selv har producentansvar for. Disse produkters succes hviler på en bred accept blandt forbrugerne, eftersom næsten 80 % af forbrugerne i EU⁽⁴⁾ betragter supermarkedskædernes egne mærker som et godt alternativ til andre mærkevarer.

4.3.7 Detailhandelsvirksomhederne udvikler deres private labels i samarbejde med deres leverandører, der i langt de fleste tilfælde er SMV'er. Kommissionen anerkender, at dette samarbejde, der er baseret på underentreprise, i mange tilfælde har vist sig at være de mest stabile og varige relationer. Leverandørerne har gavn af forbrugeroplysningerne, der fungerer som incitament for fortsat innovation og bredere marked adgang. Der er imidlertid fra forskellig side blevet givet udtryk

for betænkeligheder mht. mærkernes indvirkning på innovation, udvikling af SMV'er og forbrugernes valgmuligheder. EØSU opfordrer Kommissionen til at undersøge konsekvenserne af egne mærker på leverandører, konkurrencen, innovation og forbrugernes valg.

4.4 *Et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution til gavn for arbejdstagerne*

4.4.1 Handels- og distributionssektorens andel af beskæftigelsen er betydelig og er i mange tilfælde døren til arbejdsmarkedet for mange unge med få eller ingen kvalifikationer. Sektoren er stærkt afhængig af fleksible arbejdstider for at kunne tilpasse sig forbrugernes efterspørgsel dagen, ugen eller året igennem. Den stærke priskonkurrence giver sig udslag i et stort pres for, at arbejdstagerne er fleksible med hensyn til arbejdstider, hvilket i mange tilfælde er blevet vanskeligt at forene med tilrettelæggelsen af privatlivet. Inden for rammerne af lovgivningen og de kollektive forhandlinger bør derfor fastlægges fleksibilitetsformer, der er forenelige med både virksomhedens organisatoriske behov og arbejdstagernes behov for at skabe en mere effektiv balance mellem familieliv og arbejdsliv. Andelen af kvinder her er højere i nogen anden sektor, og deltidsarbejde er også udbredt. Sektoren giver ligeledes iværksættere en lang række muligheder.

4.4.2 EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte fremme af selvstændig beskæftigelse, iværksætterkultur og kompetenceudvikling som et middel til at tackle krisen og lette adgangen til eller genintegrationen på arbejdsmarkedet for arbejdstagerne. Udvalget opfordrer endvidere virksomhederne i sektoren til at bringe de nationale og EU-retlige bestemmelser om lige muligheder og ligestilling mellem kønnene i anvendelse for at fremme den kvalitative og kvantitative udvikling af beskæftigelsen af kvinder i sektoren.

4.4.3 Den aktuelle finansielle krise og nedgangen i forbruget har i alle lande i Europa ført til lukninger, omlægninger, fusioner og overtagelse af erhvervsaktiviteter. Der er derfor stadig stor risiko for langtidsledighed. EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte fremme af selvstændig beskæftigelse og kompetenceudvikling som et middel til at tackle krisen og lette reintegrationen på arbejdsmarkedet for arbejdstagerne.

4.4.4 Handels- og distributionssektoren har en lang tradition for kollektive overenskomster, både på EU-niveau og på nationalt plan. Forskellene landene imellem skyldes forskellige kulturer og traditioner i forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, og alle foranstaltninger på dette område bør træffes under iagttagelse af nærhedsprincippet. EØSU opfordrer medlemsstaterne og kandidatlandene til at etablere en social dialog mellem parterne og et system for arbejdsmarkedsrelationer i sektoren.

⁽²⁾ Kommissionens meddelelse KOM(2009) 591 »En bedre fungerende fødevarerforsyningskæde i Europa«.

⁽³⁾ Kommissionens afgørelse af 30. juli 2010 om oprettelse af Forummet på Højt Plan for en Bedre Fungerende Fødevarerforsyningskæde (2010/C 210/03).

⁽⁴⁾ Iflg. en undersøgelse fra AC Nielsen fra 2005 med titlen »Consumer attitudes towards private labels«.

4.4.5 Sort arbejde og den uformelle økonomi er et stort problem, der bør tages op til behandling snarest, både fordi det skaber illoyal konkurrence mellem virksomheder som følge af skatte- og afgiftsunddragelse og på grund af de negative virkninger heraf for arbejdstagernes arbejdsvilkår, ikke mindst hvad angår sundhedsbeskyttelsen og sikkerheden på arbejdspladsen. Udvalget opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe foranstaltninger til at forenkle og reducere de administrative byrder navnlig for de små og allermindste virksomheder og til at fortsætte bevidstgørelsesindsatsen om nyttevirkningerne af registreret arbejde.

4.4.6 Udvalget opfordrer til en åben debat med arbejdsmarkedsparterne om franchising og tilskynder medlemsstaterne til at styrke forholdsreglerne mod den uformelle økonomi, da den skaber mere forskelsbehandling og illoyal konkurrence til skade for SMV'erne.

4.4.7 Modernisering, teknologisk udvikling og øget omstilling til ikt inden for handel og distribution har medført øget uoverensstemmelse mellem de kvalifikationer, virksomhederne efterspørger, og dem, der kan honoreres af de ansatte i sektoren. EØSU skal henlede Kommissionens opmærksomhed på behovet for gennem hele karriereforløbet/arbejdslivet at styrke arbejdstagernes kompetencer. I denne forbindelse opfordrer EØSU også arbejdsmarkedsparterne i handelsleddet til at uddybe det igangværende samarbejde om at afhjælpe skævheden mellem virksomhedernes behov og arbejdstagernes kvalifikationer ved at udpege sektorspecifikke løsninger og instrumenter til at foregribe og håndtere nye teknologiers indvirkning på kvalifikationer og beskæftigelse.

4.4.8 Der er en lang tradition for, at virksomhederne i handels- og distributionssektoren tager socialt medansvar. Faktisk har detailhandelsvirksomhederne gennem mange år taget initiativ til og gennemført en bred vifte af socialt ansvarlige tiltag. Disse vedrører ikke kun sociale og miljømæssige spørgsmål, men også andre områder som sundhed, produktsikkerhed, forhold vedr. forsyningskæden eller lokalt engagement.

4.4.9 EØSU er enig med Kommissionen i, at det er absolut nødvendigt at se nærmere på priskonkurrencen, som sætter lønomkostningerne og arbejdstagernes arbejdstider under et stort pres. Til det formål foreslår EØSU, at Kommissionen gennemfører en specifik undersøgelse af virkningerne af forretningernes åbningstider, herunder om søndagen, for den lokale økonomiske og sociale udvikling, for det serviceniveau, som forbrugerne tilbydes, og for arbejdstagernes livskvalitet.

4.4.10 Illoyal konkurrence og social dumping mellem virksomheder i sektoren, uanset størrelse, er stadig hyppigt forekommende, da arbejdsretten og de kollektive forhandlinger er forskellige fra land til land og derfor giver sig udslag i forskellige investeringspolitikker samt forskellige økonomiske og sociale modeller. EØSU opfordrer arbejdsmarkedets parter til inden for rammerne af den europæiske sociale dialog at indkredse, hvilke politikker der skal iværksættes for at øge den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed og fjerne de hindringer, der står i vejen for en harmonisk udvikling og loyal konkurrence i sektoren i Europa. Med det formål bør Kommissionen støtte et sådant initiativ og træffe de foranstaltninger, der er nødvendige, for at gøre op med den adfærd, som hindrer virkeliggørelsen af et velfungerende, fair og effektivt indre marked, der fremmer udviklingen.

4.4.11 Økonomisk deltagelse ved lønmodtagerne spiller en stigende rolle i detailsektoren, navnlig blandt de større virksomheder i branchen i EU, og giver de ansatte øget indflydelse på ansættelsesvilkår, motivation og arbejdsforhold. Kommissionen bør se nærmere på dette instrument som led i overvågningen af sektoren.

4.5 *Et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution til gavn for kommende generationer*

4.5.1 EØSU anerkender handels- og distributionssektorens betydning for fremme af et mere bæredygtigt forbrug og mere bæredygtige produktionsmetoder i EU. Det minder om, at den direkte virkning af sektorens transaktioner er blevet overvurderet, men at detailhandelen som det tætteste forbindelsesled mellem forbrugere og producenter kan have betydelig effekt. Udvalget glæder sig over oprettelsen af Detailforummet, hvis formål er at udveksle god praksis inden for handels- og distributionssektoren og med interesser om konkrete spørgsmål. EØSU anerkender også det arbejde, der udføres af rundbordkonferencen om bæredygtig produktion og forbrug.

4.5.2 EØSU skal henlede Kommissionens opmærksomhed på behovet for at sikre sammenhæng i tilrettelæggelsen af de politiske tiltag til opnåelse af de miljøpolitiske og andre målsætninger, herunder det indre marked. Gennem de senere år er der opstået konflikter, og det bliver mere og mere udbredt, at det indre markeds grundlæggende principper tilsidesættes med henvisning til miljøbeskyttelseshensyn. Endelig advarer udvalget imod en eventuel overdragelse af ansvaret fra producenterne til detailhandelsvirksomhederne.

Bruxelles, den 20. januar 2011

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg